

Høringsuttalelser Reisemålsutvalgets utredning NOU 2023:10 «Leve og oppleve – Reisemål for en bærekraftig fremtid»

Hørings svar fra Senter for reiselivsforskning –
konsortium mellom Norsk Institutt for Naturforskning og Høgskolen i Innlandet inkludert
Østlandsforskning

Senter for reiselivsforskning (SfR) synes Reisemålsutvalget har gjort en solid og grundig drøfting av problemstillingene som er gitt i mandatet. Vi har følgende kommentarer og innspill til utredningen:

1.3 Reisemålsledelse

SfR støtter reisemålsutvalget i at reisemålsutvikling og samfunnsutvikling må sees i sammenheng. Det er allikevel viktig å poengtere at forslaget om en helhetlig reisemålsledelse der kommunen (e) tar initiativet til å etablere en reisemålsledelse sammen med lokale aktører s. 12), forutsetter en høy grad av reiselivskompetanse i kommunene. Selv om utvalget anbefaler at det utvikles en nasjonal veileder om temaet, er det nødvendig at det settes av tid og ressurser til kompetansetiltak i kommunene som nå vil få en større sentral rolle. En veileder vil ikke kunne erstatte kunnskapen om de lokale forhold som er avgjørende for hvilket potensial og hvilke begrensninger som ligger til den enkelte destinasjon, og som må være grunnlaget for den strategiske ledelsen av reisemålene. Det gjelder også fylkeskommunene som koordinator og formidler av reiselivskompetanse til kommuner og reiselivsnæringen. Spesielt kompetansetiltak innenfor helhetlig reisemålsledelse blir relevant med de muligheter og utfordringer dette medfører der både private, offentlige og frivillige aktører skal samarbeide i reiselivets økosystem.

I en NOU med tema «Reisemål for en bærekraftig fremtid», savner vi et større søkelys på fritidsboligdestinasjoner under reisemålsledelse. Pandemien synliggjorde at rekreasjonsområder og naturopplevelser er viktig der du bor eller har hytte, og bør dermed vektlegges i reisemåls- og samfunnsutvikling. De største destinasjonene med aktivitets- og servicetilbud er nå avhengig av det kundegrunnlaget som fritidsboligene bringer og som er helt nødvendig for drift og utvikling på destinasjonen. Stedlig attraktivitet er en drivkraft som har fått økende betydning for regional utvikling, på bekostning av arbeidsplassvekst, som tidligere var regnet som den primære drivkraften. Så selv om Veileder for fritidsboliger (s. 78) er nevnt i rapporten, vil vi anbefale at det også vises til nyere forskning på dette området. Et samarbeid mellom ulike bransjer, som f.eks. fritidsboligsektoren og reiselivsnæringen kan også gi nye framtidsrettede tjenester.

1.4. Besøksforvaltning

For å kunne styrke reiselivets omstillings- og håndteringsevne for en mer bærekraftig utvikling (jfr. Nasjonal reiselivsstrategi 2030, Innovasjon Norge, 2021), må mål, strategier og prioriteringer sees i lys av de ulike brukerne av tjenestene. Selv om det utarbeides en nasjonal

veileder og kurs for besøksforvaltning, mener SfR at det er behov for en organisasjonsmodell som tilpasses reisemønstre og segmenter på ulike reisemål gjennom året. Etterspørselen etter disse tjenestene følger ikke nødvendigvis kommunegrensene, men brukernes valg av aktiviteter som kan omfatte et større geografisk område. I et slikt perspektiv vil det også være viktig å tenke nytt om suksess, der det ikke er økt volum og trafikk som er målet, men en ansvarlig vekst som er til det beste for lokalsamfunnet.

1.5. Fellesgoder i reiselivssammenheng

1.5.2. En ny nasjonal ordning for besøksbidrag

SfR ser positivt på forslaget om en ny nasjonal ordning for besøksbidrag, men vi ser utfordringer med hvordan dette skal håndteres i praksis. Fellesgoder omfatter både natur- og kulturgoder, tilretteleggende infrastruktur og koordinering av det kommersielle tilbudet på reisemålene. Det vil derfor være krevende for fylkeskommunen å forvalte midlene til fellesgoder, og for reisemålsledelsen å styre bruken av besøksbidraget lokalt og regionalt.

Det vil også være en utfordring for de som skal kreve inn besøksbidrag fra ulike transportformer. Hvordan skal dette for eksempel praktisk håndteres for privatbilister? I grenseregioner, f.eks. mot Sverige, er det svært mange grensepasseringer som ikke er knyttet til turisme eller bruk av fellesgoder, men med familiebesøk, jobbreiser, hyttebesøk i Sverige, osv. I utvalgets kapittel 9.4.2., siste avsnitt, er det uklart hvilke bilister det skal gjelde for.